

דאגות משמעת בארה"ב

בעיית המשמעת בצבא ארה"ב החמירה לאחרונה במידה רבה; הדברים הגיעו ביחידות מסוימות לגילויים ולתופעות שקשה להעלותם על הדעת. סופר על חוגרים שהטילו רימוני-רסס או רימוני-גז-מדמיע לתוך מגורי הקצינים ומועדוניהם. מוגשות בקשות לצו בבתי-משפט אזרחיים נגד מפקדי בסיסים, על-מנת למנוע ביצוע פעולות שמפקדים רואים אותן כחיוניות, או שנצטוו לבצען על-ידי סמכות גבוהה יותר. עתוני „מחותרת“, המוצאים על-ידי חיילים בריש-גלי בקרבם של מתקני-צבא גדולים, מותחים ביקורת על הפיקוד וממליצים על התנגדות לסמכות הצבאית.

דוח של קצין במפקדת חיל-הנחתים מסר על אחוזים גבוהים ביותר של מעשני סמים. הכל עדים לחומרתה של הבעיה ולממדיה, ולעובדה כי לעתים אין הקצינים נוקטים בצעדים לעצור נגע זה, אם בשל סלחנות יתרה – או משום שהם חוששים לתוצאות.

כן מציינים שיעור גבוה של נפקדות ועריקה, וריבוי גנבות במחנות. ישנן יחידות שבהן עסוקים הקצינים בבעיות משמעת של חיילים פורקי-עול, עד כדי כך שהאימונים נמצאים לוקים במידה ניכרת.

בעקבות אלה פירסם גנרל האוזה, מי שהיה מפקד בעל מוניטין בצבא ארה"ב, מאמר הדין בגילוי לב בבעיה. להלן דברי גנרל האוזה, על מקומה של „סמכות המפקד במערכת הצבאית“. השמטנו מד-בריו אותם קטעים בהם הוא דן בענייני-חוקה ואורח-חיים המיוחדים לארצות-הברית. הדגש במאמר הוא, שבלי הנעה (מוטיבציה) של החיילים ובלי משמעת קפדנית, אי-אפשר לקיים צבא, ובעיקר צבא שינצח במלחמה.

משמעת. אין זה נושא נעים לענות בו. נוטל אני על עצמי לדון בעניין, שכן סבורני, כי בעיית המשמעת בכוחות המ-זויינים של ארצות-הברית, אם לא הגיעה עד משבר כבר עתה, מכל מקום מתקדמת היא במהירות לקראתו. אם לא יעלה בידי המפקדים הבכירים לשנות ולהפוך את המגמה הנוטה לעבר חוסר-משמעת, תאבד ארה"ב. עד מהרה את מעמדה כמעצמה העולמית הראשונה במעלה, ותעמוד, חסרת-ישע כמעט, מול אלה הרוצים ב-ירידתה.

תקרית מאי-לאי פורשה פירוש מוטעה. תקרית זו, ומקרים פחות ידועים, בהם הושמעו טענות כי חיילים ביצעו מעשי-רצח, לא היו מעשיהן של יחידות-צבא אכזריות הנוגשות באוכלוסייה אזרחית, אלא מקרים ברורים של חוסר-משמעת — כישלון מתפיר של המערכת הצבאית ה-אמריקנית.

בלא למעט בערכן של יתר תכונות המנ-היגות, אין ספק כי בסיכומו של דבר „סמכותו של המפקד“ היא המביאה לבי-צוע משימה קשה; והדברים אותם ראיתי ושמעתי לאחרונה מעוררים חשש, כי סמכות זו הולכת ומתערערת. מעמדו של הקצין איבד הרבה מיוקרתו.

אני מודה, כי הנני דבק במוסכמות הנוש-נות והידועות. כבר אמר נפוליאון: „היחס בין הרוח לחומר הוא שלושה לאחד“. פירושו של דבר, כי חשוב פי שלושה שלחיילינו תהא הנעה (מוטיבציה) נאותה מאשר שיהיו מצוידים כהלכה. משתמש אני בכוונה במונח „הנעה“ — ולא במונ-חיים „רוח קרב“, „גאווה יחידה“, „פטריר-טיזם“ או „נאמנות“, שהם ממרכיביה של ההנעה. אך ישנם בה גם מרכיבים אחרים. וישניים מן החשובים ביותר הם יחס כבוד לסמכות — והפחד מפני סמכות. הרי שתי דוגמאות נבחרות לרמה גבוהה של הנעה:

האחת היא ישראל. הישראלים מונעים על-ידי הרצון להתקיים — וזהו, כמובן, מניע חזק. העובדה שהישראלים האמינו כי פלישת הערבים משמע הכחדת ישראל תרמה לכך שנלחמו בכישרון רב ובאומץ רב. יתכן כי לישראל היום הצבא המעולה והמודרני ביותר בעולם. הגם שהדגש ב-משמעת בצבאם אינו על הצד החיצוני, מכל מקום חמורה המשמעת דיה, והיעי-לות אינה נפגמת. היוזמה והאימון של הישראלים סייעו להישגיהם, אך ההנעה

המשמעת שלהם הם שגרמו לבריחת ה-ערבים מכל שדות-הקרב, ולהשמדת כוחו-תיהם תוך שישה ימים בלבד.

הדוגמה השניה היא חיילי צפון ויאט-נאם והוואט-קונג. יקשה על איש מקצוע שלא להעריצים נוכח התלאות הרבות בהן עמדו, נלחמים במשך שנים מול עדיפות מכרעת של האמריקנים בכוח אוירי, ברכב-קרב, בעוצמת-אש, בהתקנים מתוחכמים, בתנאי מגורים ובהספקה — סובלים אבידות כב-דות וללא ניצחונות של ממש במשך ה-שנים האחרונות.

אמנם, גם בקרבם רבו העריקים; אולם, הם ממשיכים ונלחמים נגד כוחות חזקים מהם לאין ערוך.

החייל האמריקני אינו נהנה מתמיכתו המאוחדת של העם האמריקני. מאיסה במלחמה הפכה למאיסה בשירות הצבאי, וזהו תחושה הרווחת במיוחד בקרב צעי-רים בגיל השירות, אשר בקרבם תופח ועולה רוח המרד נגד החברה בכלל; חיילים צעירים רבים מדי מתעבים את המדים, והם מנסים להכשיל את הארגון שאליו הם משתייכים, במקום לשרתו.

לעתים קרובות זוכים מעשיהם אלה לעי-דוד מפי אנשי ציבור, התוקפים את מנ-היגי האומה בעבר ובהווה, כאילו היו הללו עורכים מלחמה „מרושעת“ למטרות בלתי-הוגנות.

אולם, האשמה של הרפיית המשמעת חלה גם על סגל הקצינים הבכירים, שבעבר נמנית גם אני עמהם. התערערות מערכת השיפוט הצבאי נתנה גם היא אותותיה. דרישות החוק הצבאי הן עתה כלליות וחס-רות-משמעות עד כדי כך, שמפקד יחידה אינו יכול ליישמן למצב שבו, למשל, חלק ניכר מפקודיו מתמכרים לסמים בגלוי, או מוכנים לבצע משימה רק בחלקה או תוך סרבנות בולטת, או אינם שומרים כהלכה על תקינות נשקם וציודם.

ימיה של בעיית המשמעת כימי המלחמה עצמה. אם נתבונן בעבר הלא רחוק, נז-כור כי מקרים של השתמטות ממילוי חובה והפרות משמעת אירעו גם במלחמת-העולם השניה ובמלחמת קוריאה. אולם, מפקדים בני הדור הנוכחי טוענים כי אנשי קבע וחובה נלחמו במלחמת ויאט-נאם באומץ העולה אף על זה שגילה הלך-חם האמריקני במלחמות הקודמות — עד אשר גברה תעמולת „תנועות השלום“.

הניסיון בקרב ולקחי ההיסטוריה הצבאית מוליכים בהכרח למסקנה, שכוח לא ממושם ינחל מפלה איומה מידי כוח ממושם. מפתיע הדבר, כי ההתקפות על מערכת המשמעת הצבאית ואי-תמיכה בה בקונגרס ובעתונות — חוזרים ונשנים. כלום חייב אדם לשרת בצבא כדי להעריך את חשיבות המשמעת? הן אף משחק הכדורגל הוא דוגמה נאה לכך: התימצא קבוצת ספורט ראשונה-במעלה באוניבר-סיטה, שאינה מפגינה את תוצאות המש-מעת והאימונים המקובלים עליה? התימ-צא קבוצה בין הקבוצות המקצועיות המת-רשלת באימונים? כלום דרכו של מאמן טוב לנהל את עבודתו על בסיס דמוקרטי? ומכאן: אם מתיירות לא יכירנה מקומה במשחק כדורגל — כיצד יתכן להשלים עמה בעתות-קרב, שהוא עניין של חיים או מוות, נגד כוח צבאי נמרץ, מוכשר ועויין?

כל מפקד, בכיר כוטר, ניצב לפני חובה ראשונה במעלה היא, לפתח ולקיים יחי-דה המסוגלת למלא את משימתה הקשה ביותר. ביחידה קרבית משמעו קרב בתנאי תלאות, מתח וסכנה חמורה. זוהי משימה המצריכה הנעה עצומה של כל פרט בה.

נימחץ בידי אויב ממושמע, בעוד אנו עומדים ומתווכחים אם לעשות אם לאו. כיצד נפתור בעיה זו?

ברור הוא, שהפתרון תלוי בהשקפה לגבי חומרת הבעיה. הואיל ואני רואה אותה כחמורה, יתכן שהפתרון שאעלה יהא קיצוני מזה של אחרים.

אני מאמין, כי על הפיקוד העליון של הצבא לנקוט קור-פעולה המכוון לפתור את הבעיה, ולהתעלם בעניין זה מדעת-הקהל ואפילו מהשקפותיהם של חברי הקונגרס. לדעתי על ראשי הצבא להחליט, לאחר שיקול מתאים, מה נדרש כדי להחזיר את כוחותינו לרמת-המשמעת הרצויה, ואחר להגשים מדיניות זו למעשה, חרף כל הגינויים שיישמעו. הגשמת המדיניות עשויה לכלול שלילה סיווגית של מספר זכויות, פעולת-טאטוא מסויימת בין הקציני גים והמש"קים, וצעדי טיהור נחושים. אכן, היא תביא למקצת פרסום בלתי-נעים. צריך, איפוא, שהמשימה תבוצע תוך כדי מתן כל ההסברים הנחוצים, אך ללא הת-נצלות. ייתכן שקצינים בכירים אחדים יצ-טרכו אף להקריב את המשך הקריירה שלהם בצאתם לסגור על השיטה.

עלינו לצפות גם לכך, שלפני ההצלחה תארע הידרדרות נוספת. חוזה אני תקופה של התמודדות בה ינסו הקצינים והמ-ש"קים, מן הצד האחד, והחיילים מן הצד האחר להשליט כלי-אחד את רצונו, לפני שניתן יהיה להגיע למצב משביע-רצון. זהו סיכוי בלתי-נעים ביותר, אך מוטב לעמוד בפני בעיה זו כיום, בעת שלום (יחסי), במקום מאוחר יותר בעת מלחמה. עלינו לחתור בכל מחיר לגיבוש משמעת חדשה ונוקשה יותר, ונוהגים המקיימים אותה. אם הצעה זו נראית כבלתי מעשית, מה היא הברירה? כלום נגביל את הפ-קודות רק לתחום הדברים שהם פופר-לריים בעיני אלה הצריכים למלאן? או שמא נאייש את עמדות ההגנה של המ-דינה ביחידות המתמכרות למריחואנה ולס.ד.?

לא היינו ניגשים לכל עניין המשמעת בדאגה כזו, אלמלא החשיבות המרובה שבו. לא באתי לשכנע בכך את כל קוראי. מאמין אני כי סגל הקצינים מורכב בדרך-כלל מאנשים מוכשרים ופטריויטים מאד; וכי הצבא, חרף חולשותיו, מסור בנאמנות לעקרונות הדמוקרטיה, ומשו-סכך מהוה הוא את אחד ממקורות-הכוח הגדולים ביותר בחברה הנבוכה והמסוכסכת.

כל אחת מזרועות הצבא מתאמצת לטפח מנהיגות, וספרי-הדרכה על נושא זה מצו-יים בשפע בידי כל קצין זוטר. מאמצים אלה, טובים ככל שיהיו, אין בהם די אם לא ניתנה לקצין סמכות מספקת. את מס-לול-הקידום שלי בצבא עברתי בתפקידי פיקוד: פיקדתי על כמה מחלקות ופלוגות פרשים, על גדוד טנקים, על חטיבה משור-ינת ועל כוחות-משימה משוריינים בהיקף גדול (עד רבבה) — וכל זאת בקרב נגד הגרמנים; כן פיקדתי על דיביזיה מוטסת, על קורפוס מוטס, על ארמיה ועל כוחות ארה"ב בקוריאה; הקניתי לפקודי ערכי מנהיגות בקנה-מידה נרחב, וכתבתי רבות בנושא זה. אך איני מאמין שיכולתי (אפילו הייתי כיום צעיר ב-35 שנים וח-זק יותר) לפקד בהצלחה על פלוגה בנסי-בות של היום — מכל מקום, אם נגדיר את המושג „הצלחה בפיקוד“ ככושר להוליך פלוגה זו בהצלחה לקרב נגד אויב חזק ונחוש. תפקידו של מפקד הוא קשה ביותר, ועל האדם העוסק במלאכה זו להשתמש בכל האמצעים שברשותו כדי להצליח. אם הוא (באורח בלתי-רגיל) יצור נעלה מכל הבחינות, בוודאי תסייע בידו עובדה זו. אף-על-פי-כן, לא יבצע את המשימה אלא בצורה חלקית, ובמידה בלתי-מספקת, אם לא תופקד בידו סמכות חוקית מת-אימה. לא-כל-שכן, כאשר דנים אנו לא בקצין מעולה אלא בממוצע.

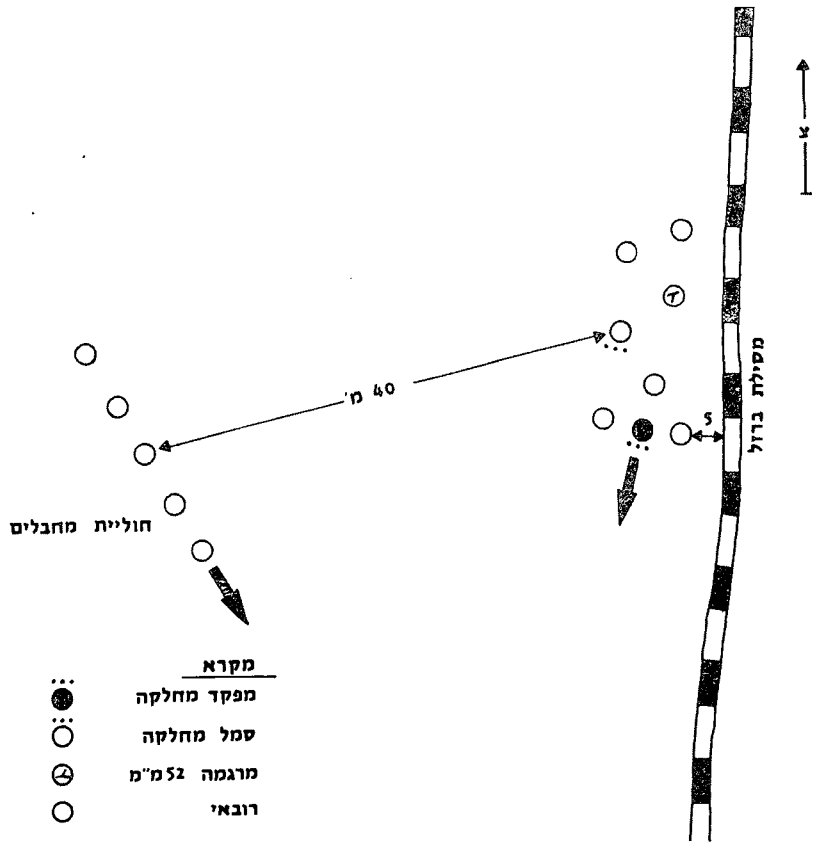
אדרבה, הראו לי את האדם הטוען כי בכוחו, אך ורק בתוקף אישיותו המגנטית, להשפיע על זולתו לבצע משימה שבה עלול הוא לההרג ואצביע עליו כעל שוטה גמור. ואין לכם מפקד קרבי מצליח, שלא נזקק לסמכותו המשמעתית על קציניו ועל האנשים שתחת פיקודו.

הטענה נשאתר בעינה: בעוד שאומנות הפיקוד כרוכה במנהיגות לפי ההגדרה הנאצלת ביותר של מושג זה, היא גם מחייבת תנופה עצומה. מן המפקדים שה-כרתי בקרב, היו המוצלחים אלה שתבעו ביצוע הוראות, בלא היסוס ובלא הת-נצלות.

אני מאמין בכל לבי שיחידה מרושלת, זוּעפת ובלתי-מושמעת היא יחידה בלתי מאושרת; וכי יחידה השוקדת על עבודתה ובראשה עומד מפקד תקיף, היא יחידה מאושרת. ברי כי אדם נוקשה מדי אינו יכול לעשות מלאכת קצין; המפקד חייב לנהוג בהגינות ובהבנה ומחובתו גם לשוות עניין ואתגר לחיים במקום לעשו-תם קודרים, הן לקציניו הן לחייליו.

מכיר אני בהחלט בערכן של שיחות תדי-רות בין המפקד לפקודיו, ובצורך להסביר „מדוע“ צריכים הדברים להיעשות — נוסף על ה„כיצד“. אולם, אין להפליג בכך עד לנקודה בה יהיה צורך להקדים דיון לכל פקודה. מן הדין שיישאר בעינו „מדוע“ מחייב אחד — והוא: „משום שהמפקד אמר כך“. אם ניסוג מנקודה זו,

כיצד היית נוהג אתה?

שלח תשובות מנומקות לבעיות שהוצגו ל"מערכות".

בין המשיבים נכונה ובצורה מנומקת יחולקו פרסים.

